

Pia Forsberg
Utvecklingssekreterare

Remiss gällande Socialstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att översända tjänsteskrivelsen 2022-02-01 till socialstyrelsen som sitt svar över förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Sammanfattning

Socialnämnden i Lund har tagit del av Socialstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer samt den tillhörande konsekvensutredningen. Socialnämnden är positiv till de föreslagna förändringarna som innebär såväl förtydliganden som skärpning av socialtjänstens ansvar för stöd åt våldsutövare och våldsutsatta, men efterfrågar samtidigt att de allmänna råden ytterligare diskuterar och ger vägledning inom vissa områden som rör utredning och riskbedömning.

Underlag för beslutet

- Socialstyrelsen 2021-12-14, Dnr 4.1-37013/2021, Konsekvensutredning – förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer
- Socialnämndens tjänsteskrivelse 2022-02-01, (denna skrivelse)

Ärendet

Socialstyrelsen har under 2021 gjort en uppföljning av föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) och funnit att det finns behov av vissa ändringar eller förtydliganden för att författningen i sin helhet ska vara aktuell och ändamålsenlig. Förslaget innebär att de flesta av bestämmelserna och rekommendationerna i SOSFS 2014:4 förs över till en ny författning som ersätter Socialstyrelsens nuvarande föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Samtidigt ändras tillämpningsområdet för att tydligare innefatta

2022-02-01

Diarienummer

SO 2022/0016

socialnämnders och vårdgivares arbete även med våldsutövare, vilket infördes som ny bestämmelse i socialtjänstlagen i augusti 2021.

De förslag till ändringar som föreslås gäller huvudsakligen inom områdena stöd till våldsutövare, utredningar och riskbedömningar avseende våldsutsatta vuxna och barn, rutiner för att ställa frågor om våld samt hälso- och sjukvårdens och tandvårdens ansvar vid misstanke om våld.

Stöd till våldsutövare

I augusti 2021 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstlagen där det framgår att socialnämndens ska verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Utifrån detta föreslår Socialstyrelsen ett krav på att socialnämnden ska *erbjuda en våldsutövare insatser med utgångspunkt i dennes förutsättningar och behov*. Exempel på insatser är stödsamtal, information om våld och andra övergrepp, påverkans- och behandlingsinsatser, stöd i föräldraskap, stöd vid sociala problem med bland annat missbruk, ekonomi, bostad och arbete, och hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården. Vid bedömningen av lämplig insats bör hänsyn tas till våldsutövarens individuella mottaglighet och risken för återfall. Socialstyrelsens förslag tar sikte på vilka insatser nämnden bör kunna erbjuda, men specificerar inte närmare vilka metoder som bör användas.

Socialstyrelsens förslår inga specifika bestämmelser om barn som våldsutövare, utan förslagen om socialnämndens insatser till våldsutövare i 6 kap. 4 och 5 §§ omfattar alla våldsutövare oavsett ålder.

Socialnämndens kommentar och synpunkter:

Personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld är en heterogen grupp. Att bedöma vilka insatser som behövs för att en person ska upphöra med det våldsamma beteendet är inte oproblemiskt. Våldsutövare generellt är också en grupp som är svåra att nå med information och motivera till insatser. Det vore önskvärt med en utförlig diskussion i allmänna råden på dessa punkter för ytterligare vägledning kring metoder för upptäckt, bedömning och insatser.

Det vore också önskvärt att allmänna råd diskuterar betydelsen av insatser utan behovsprövning. Det är socialtjänstens uppdrag men också en stor utmaning att fånga den grupp som inte är motiverade för samtal och stöd. Öppen verksamhet är ofta framgångsrik vad

2022-02-01

Diarienummer

SO 2022/0016

gäller att medvetandegöra och motivera den våldsutövande till förändrat beteende och vidare insatser.

Att förslaget inte gör åtskillnad på om våldsutövaren är vuxen eller barn bör problematiseras ytterligare. Ärenden där barn utövar våld mot ett syskon, förälder eller jämnårig partner är på flera sätt mer komplexa än om det gäller en vuxen våldsutövare. LVU § 3 och lagen om unga lagöverträdare är lagstöd för att socialtjänsten ska kunna erbjuda stöd och insatser när barn är våldsutövare. De insatser som sedan erbjuds saknar oftast specifika komponenter kring våldsutövandet. Ytterligare vägledning kring vad som behöver uppmärksammas för att bedöma behovet av insatser vore önskvärt.

Socialnämndens utredningar och riskbedömningar avseende våldsutsatta vuxna samt riskbedömningar avseende barn

Socialstyrelsens uppföljning visar att det finns behov av att tydliggöra bestämmelsen om riskbedömning. Förslaget innebär därför att bestämmelsen kompletteras med en skrivning om att *en ny bedömning ska göras vid behov*. För att ytterligare förstärka vikten av att riskbedömningen hålls uppdaterad kompletteras föreskriften med att utredningen inklusive *den aktuella* riskbedömningen, ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas. Vad gäller riskbedömningar avseende barn innebär förslaget att stycket om riskbedömning görs om till en egen bestämmelse med samma innehåll som för vuxna, dvs bedömning ska göras vid behov. Syftet är, liksom bestämmelserna avseende våldsutsatta vuxna, att tydliggöra att en riskbedömning ska uppdateras så snart socialnämnden får kännedom om omständigheter, tidigare okända eller nytillkomna, som kan komma att påverka bedömningen.

Vad gäller det allmänna rådet om att socialnämnden bör använda en standardiserad bedömningsmetod när riskbedömningen gäller ett barn som har utsatts för partnervåld hedersrelaterat våld föreslås en justering så att det framgår att nämnden, *som en del av riskbedömningen*, bör använda en standardiserad bedömningsmetod. Detta för att tydliggöra att användande av en standardiserad bedömningsmetod inte är det enda som behöver göras i samband med en riskbedömning, utan att det är ett komplement till det övriga bedömningsunderlaget.

Socialnämndens kommentarer och synpunkter:

Det är mycket positivt att förslaget uppmärksammar att riskbedömningar dels måste göras vid upprepade tillfällen, dels endast är en del av den helhetsbedömning som måste göras vid varje aktuellt tillfälle.

2022-02-01

Diarienummer

SO 2022/0016

I förslaget anges att standardiserade riskbedömningsinstrument som används för vuxna även ska användas för barn vid partnervåld samt vid misstanke om hedersrelaterat våld. I varje utredning ingår att ställa relevanta frågor, vilket innebär att det framkommer uppgifter som förälder och eventuell våldsutövare kommer att få ta del av. Det medför att den här typen av ärenden behöver hanteras särskilt varsamt och att noggranna avvägningar behöver göras. Risken är extra påtaglig vid misstanke om våld i en hederkontext.

Vad gäller övriga förslag i uppföljning ställer sig socialnämnden positiv och har inga ytterligare synpunkter.

Beredning

Remissen har besvarats av enhetschef vid utredningsenhet barn och ungdom, enhetschef Kriscentrum och Barnahus, Lunds kommuns samordnare mot våld i nära relation samt utvecklingssekreterare vid enheten för resurs och utveckling.

Barnets bästa

Barn kan utsättas för våld i nära relationer både genom att själva bli utsatta för eller genom att bevittna våld. Det kan även förekomma att de själva utövar våld i nära relation.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd berör barn i olika åldrar som utsatts för, bevittnat eller utövat våld eller andra övergrepp i nära relation och som är i kontakt med socialtjänsten, hälso- och sjukvården eller tandvården.

Ekonomiska konsekvenser

Skrivelsen är ett svar på remiss och medför inga ekonomiska konsekvenser.

Annika Pettersson
socialdirektör

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Socialstyrelsen

För kännedom:
Kommunstyrelsen